

Kirkkonummen kunnan lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen esityksestä palvelujen verkoston kehittämiseksi palvelustrategian mukaisesti

Terveysasemapalvelut, suun terveydenhuollon palvelut ja aikuisten sosiaalipalvelut

Palvelujen verkon esityksen mukaisesti Kirkkonummella on hyvinvointikeskus, jossa toimivat terveysasema, mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntoutuspalvelut, hammashoitola ja sosiaalipalvelukeskus. Terveysaseman akuuttivastaanotto on avoinna joka päivä klo 8–20. On hienoa, että uusi Kirkkonummen hyvinvointikeskus kattavine palveluineen jatkaa toimintaansa ja että hyvinvointikeskuksessa toimivia akuuttivastaanoton ym. käytäntöä laajennetaan myös muille hyvinvointialueen terveysasemille esitetyllä tavalla.

Esitysluonnoksessa tuodaan esille palveluiden verkoston kehittämisen periaatteet ja on tuotu esimerkkejä, mitä periaatteet tarkoittavat käytännössä palveluihin ja palveluverkkoon. Liikkuvien palveluiden, lähiterveysasemien ja muiden toimipisteiden väliset erot tulisi kuitenkin päätöksenteossa tarkemmin konkretisoida (s. 16, 19, 21–23). Masalan ja Veikkolan alueen väestönkehitys on positiivinen, joten lähiterveysaseman palveluiden kattavuus on erityisen tärkeää. Liikkuvien palvelujen tarve korostuu, koska Kirkkonummen kunta on maantieteellisesti laaja. Esitysluonnoksessa Pohjois-Kirkkonummen asukkaille on osoitettu palveluja Kirkkonummen keskustassa tai Nummelassa (s. 34, 44). Useat Pohjois-Kirkkonummen asukkaat kuitenkin kulkevat työssä ja opiskelemassa Espoossa, joten olisi tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueen palveluihin pääsy onnistuisi sujuvasti myös Espoossa. Julkisen liikenteen käyttö Espoon suuntaan tulee asukkaille edullisemmaksi tavaksi saavuttaa palvelut, koska olemme osa HSL-alueetta. Kirkkonummen kunta on laaja ja joukkoliikenneyhteydet kunnan sisällä eivät ole kovin sujuvia. Veikkolan ja Nummelan välistä joukkoliikenteen käytettävyyteen vaikuttaa se, että Vihti ei kuulu HSL-alueeseen. Veikkolan kaupallisia palveluita käyttävät monet Kirkkonummen kunnan rajan lähellä asuvat vihtiläiset ja espoolaiset lähipalveluina. On tarkoituksenmukaista, että nämä ko. asukkaat otettaisiin huomioon Veikkolan sotepalveluiden suunnittelussa ja mitoituksessa.

Palvelujen verkon esityksen mukaisesti suun terveydenhuollon palvelut säilyvät jatkossakin Kirkkonummen hyvinvointikeskuksessa. Masalassa on hammashoitola ja Veikkolassa ”purkukuntoinen hammashoitola suljetaan, mutta suun terveydenhuollon palveluita tarjotaan myös lähipalveluna Veikkolassa.” Veikkolassa nykyinen hammashoidon käytössä oleva tila on poistumassa käytöstä, mutta Kirkkonummen kunnalla on valmius järjestää Veikkolan hammashoitolan tilat esimerkiksi koulun tilojen puitteissa sekä keskustella kunnan ja hyvinvointialueen palvelujen yhteiskäytössä olevan tilan suunnittelemisesta Veikkolan keskusta keskeiselle paikalle. Suun terveydenhuollon palvelujen saavutettavuus eri puolilla kuntaa on tärkeää mm. koulujen oppilaiden suun terveystarkastusten osalta.

Monin osin palveluiden toteutustapa jää epäselviksi. Esimerkiksi aikuisten sosiaalipalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä kuntoutuksen palveluiden todetaan sijoittuvan jatkossa suurempiin ja toiminnallisesti vahvempiin yksiköihin, mutta samalla todetaan, että palveluita tarjotaan kuitenkin lähipalveluna koko alueella (s. 16). Tämänkaltaisten kirjausten osalta toivoisimme tarkempaa konkretiaa ja varmuutta siitä, että palvelut ovat kuntalaisellemme saavutettavissa. Jos mielenterveys-, kriisi- ja päihdepalvelut toteutetaan isommissa yksiköissä, tulisi huolehtia mm. liikkuvien palvelujen toimivuudesta koko kunnan alueella sekä varmistaa sujuvat liikenneyhteydet. Palveluiden saavutettavuutta (esityksen arvioidut vaikutukset asukkaisiin) arvioidaankin sillä oletuksella, että kaikilla kuntalaisilla olisi auto käytössään (Esitysluonnoksen arvioidut vaikutukset s. 4). Kaikilla ei ole autoa, eikä varaa liikkua taksilla palveluihin. Jos palveluihin

hakeutumisen kynnys kasvaa, riskinä on palveluihin hakeutuminen viivästyminen, jolloin haitat ja hoidontarve kasvavat.

Aikuissosiaalityön näkökulmasta asiakasohjauksen sujuvuus, palveluprosessit ja eri toimijoiden vastuut ja roolit täytyy sopia yhdessä (kunta, hyvinvointialue). Tämä on erityisen tärkeää asiakkaiden kohdalla, joilla on moninainen palvelujen tarve. Kuntalaisella voi olla haasteita kyvyssä ilmaista tai hahmottaa palvelutarpeitaan esimerkiksi lievästi vammaiset, vieraskieliset, mielenterveys- ja/tai päihdeongelmaiset jne. Yhdyspintatyön tulisi perustua käytännönläheisiin rakenteisiin, jossa luodaan sujuvat ja ehjät palvelupolut hyvinvointialueen, kuntien ja 3. sektorin yhteistyössä. On tärkeää kehittää keinoja asukkaiden hoidontarpeen arviointiin, hoitoon pääsemiseksi ja huoli-/lastensuojeluilmoituksen tekemiseen. Tällä hetkellä kunnilla ei ole muita keinoja varmistaa asiakkaan hoidontarpeen arvioinnin/hoidon pääsyn kuin huoli-ilmoituksen avulla. Lisäksi mielenterveys- ja päihdepalvelut eivät vastaa todellista tarvetta.

Perhekeskuspalvelut

Kirkkonummen osalta positiivisena asiana on perhekeskuksen muodostuminen Kirkkonummen keskustaan ja perhekeskuksen alueellisen toimipisteen muodostuminen Masalaan. Veikkolan neuvolapalveluiden suunnitteilla oleva siirto Nummelan uuteen perhekeskukseen ei ole asiakkaiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista. Siirrolla on negatiivista vaikutusta varhaiskasvatuksessa annettavan esiopetuksen opiskeluhuollon toteutumiseen, palvelujen hajauttaminen asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Keskustassa ja Masalassa asuvien saadessa palvelua lähellä olevilta tutuilta tuottajilta, Veikkolan asukkaiden joutuvat tutustumaan uusiin palvelujen tarjoajiin. Esim. neuvolasta tuttu terveydenhoitaja, joka mahdollisesti on tavannut perhettä jo vauva-aikana, ei olisikaan esioppilaan opiskeluhuollon asioissa mukana. Sama vaikutus voidaan todeta liittyen mahdollisesti jo ennestään tuttuihin lääkäri-, psykologi- ja kuraattoripalveluiden toteutumiseen opiskeluhuollossa. (Esitysluonnoksen arvioidut vaikutukset s. 39–41, Esitysluonnos mm. s. 44).

Sairaalapalvelut

Kirkkonummella väestön ikääntyminen on voimakasta lähivuosina, mikä on huomioitava vuodeosastokapasiteettia suunniteltaessa.

Ikääntyneiden ja vammaisten asumispalvelut

Ikääntyneiden ja vammaisten asumispalvelut ovat tärkeää säilyttää lähipalveluna helposti saavutettavissa hyvien kulkuyhteyksien äärellä, sillä Kirkkonummen väestön ikääntyminen on voimakasta lähivuosina. Olemme varautuneet maankäytön suunnittelussa osoittamaan tontteja erityisryhmien asuntojen toteuttamiseksi. Toivomme, että kunnan ja hyvinvointialueen välinen vuorovaikutus tulevien tarpeiden osalta on ennakoivaa, jotta voimme osoittaa riittävästi tontteja erityisasumiseen.

Esitysluonnoksessa on Kirkkonummen alueella osoitettu neljä sijaintipaikkaa ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköille; Lehmuskartano ja Kirkkonummen palvelutalo Kirkkonummen keskustan alueella, Valkokulta Masalassa sekä uudishankkeena toteutettava asumisyksikkö eteläisen Kirkkonummen alueelle katkoviivalla piirrettyinä (s. 65, 67).

Kuntamme on hyväksynyt asemakaavamuutoksen Masalanportin alueella, joka mahdollistaa 4 400 k-m² kokoisen asumisyksikön. Tontille on myönnetty rakennuslupa, mutta rakennusta ei ole toistaiseksi toteutettu. Samassa korttelissa on kerrostaloalue, joka soveltuu esteettömään asumiseen, ja yhdessä asumisyksikön kanssa voisi tarjota joustavaa asumista sitä tarvitseville. Kyseinen alue on alun perin suunniteltu yhteisölliseksi seniorikortteliksi.

Keskustan palvelutalon korttelia ollaan asemakaavoittamassa siten, että nykyinen palvelutalon toiminta voisi laajentua ja kehittyä. Kunta ei pidä tarkoituksenmukaisena palvelutalon pohjoissiiven asuntojen muuttamista yksinomaan palvelemaan yhteisöllistä asumista. Alueen uusi asemakaava mahdollistaa rakennuksen kehittämistä sopivan kokoisena, ja käyttökustannusten kannalta tehokkaana ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkönä lähellä Lehmuskartanoa ja Kirkkonummen keskustan asutuksen painopistealuetta.

Yleisellä tasolla kunta katsoo, että palveluverkkosuunnitelmassa on onnistuneesti integroitu ympärivuorokautinen palveluasuminen olevien taajamien keskelle, helposti saavutettavissa omaisten ja vierailijoiden sekä henkilökunnan kannalta. Kunta tulee jatkossa omilla toimillaan edistämään nk. välimuodon asumisen ratkaisujen syntyä lähelle em. yksiköitä, mahdollisten synergioiden aikaansaamiseksi. Tästä esimerkkinä Palvelutalokorttelin kylkeen nouseva Kirkkonummen vuokra-asuntojen senioritalo.

Pelastus- ja ensihoitopalvelut

Kirkkonummella toimii tällä hetkellä yksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen paloasema kuntakeskuksen alueella. Kuntaan on määrä toteuttaa kaksi muuta paloasemaa. Masalan taajamaan on asemakaavoitettu paikka paloasemalle Kehä III:n tuntumasta, ja sieltä on hyvät yhteydet myös Espoon puolelle. Kunta on pyrkinyt kaavoittamaan paloasemalle paikkaa myös Veikkolaan Turunväylän eritasoliittymän (Veikkolanportti) kainaloon. Hankkeen toteuttaminen edellyttää nykyisen eritasoliittymän täydellistä uudistamista, jotta suunnitellulle paloasemalle voidaan ohjata liikenne. Tämä uusi yhteys johtaa myös suunnitellulle uudelle Veikkolan lähijunaliikenteen seisakkeelle. Eritasoliittymän parantaminen liittyy Länsiradan suunnittelun kautta Veikkolan asemanseutuun, jonne paloasema toteutetaan. Se palvelee myös naapurikuntia Espoota ja Vihtiä. Kirkkonummella on tällä hetkellä useita vapaapalokuntia, joiden toimintavalmiudesta ja tiloista on tärkeä huolehtia, jotta apu saavuttaa asukkaat kohtuullisessa toimintavalmiudessa.

Muut esitykseen liittyvät kommentit

Kuntien omistamien hyvinvointialueen käytössä olevien tilojen väliaikaiset vuokrasopimukset päättyvät vuoden 2025 (optio 2026) lopussa. Neuvottelut hyvinvointialueen kanssa kunnan omistuksessa olevien kiinteistöjen pitkäaikaisesta vuokrasopimuksesta on syytä käydä kuluvan vuoden aikana.

Hyvinvointialueen palvelujen verkoston kehittämisen suunnitelma ei ota mitään kantaa kuntouttavaan työtoimintaan (Kirkkonummella entinen ”Toimari”), jonka tilat nykyisellään sijaitsevat Killinmäessä. Kirkkonummen kunnan käsityksen mukaan kuntouttava työtoiminta tulisi jatkossakin järjestää lähipalveluna. Kiinteistöjen ja maankäytön kehittämisen näkökulmasta kunnan on tärkeä saada tietää myös hyvinvointialueen suunnitelmat palveluverkosta kuntouttavan työtoiminnan osalta.